

**Prof. Dr. Assen Zlatarov University
State Tax University
National University of Life and Environmental
Sciences of Ukraine**

**VII INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**UKRAINE, BULGARIA, EU: MODERN TRENDS
IN THE DEVELOPMENT OF SCIENCE,
TECHNOLOGY AND INNOVATION**

July 2-7, 2023
Burgas, Bulgaria

The collection of conference materials included the reports that became the subject of discussion by the participants of the VII International Scientific and Practical Conference “Ukraine, Bulgaria, EU: modern trends in the development of science, technology and innovation”, held in Burgas (Bulgaria) on July 2-7, 2023 at the University “Prof. Dr. Arsen Zlatarov”.

Conference materials may be of interest to researchers, teachers, researchers, students of higher educational institutions.

The Organizational committee of the VII International Scientific and Practical Conference "Ukraine, Bulgaria, EU: modern trends in the development of science, technology and innovation" does not always share the point of view expressed in the reports of the conference participants.

In the collection, the spelling, punctuation and stylistics that were proposed to the conference participants are preserved as accurately as possible.

The participants of the conference, their supervisors, reviewers and structural divisions of higher educational institutions and institutions, which recommended these materials for publication, bear full responsibility for the reliability and quality of the presented material.

Ukraine, Bulgaria, EU: modern trends in the development of science, technology and innovation: materials VII International Scientific and Practical Conference (Burgas, Bulgaria, July 2-7, 2023) Burgas: Avangard Prima, 2023. 134 p.

e-ISBN 978-619-239-891-0

Publishing House Avangard Prima, 2023

СЕКЦІЯ 4.	
ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ	
Nakonechnyi O., Dr. Phys.-Math. Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine Wijkstra O., Nyenrode Business University, Netherlands Losieva M., Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine ESTIMATION OF THE INTENSITY OF ACCUMULATION OF FUNDS UNDER UNCERTAINTY	117
Наконечний О.Г., д.ф.-м.н., професор, Київський національний університет, Україна Лисенко В.П., д.т.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна Коваль В.В., д.т.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна Зінько П.М., к.ф.-м.н., доцент, Київський національний університет, Україна АВТОМАТИЗАЦІЯ СКЛАДНИХ БІОТЕХНІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ, ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	118
СЕКЦІЯ 5.	
ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ЄВРО-ІНТЕГРАЦІЇ	
Братко І. В., к.ю.н., доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна ПРАВОЗАХИСНИЙ ПІДХІД РАДИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ООН У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ЗМІНИ КЛІМАТУ	121
Горіславська Інна, к.ю.н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ГАЛУЗІ ГЕННОЇ ІНЖЕНЕРІЇ	125
Дейнега М.А., д.ю.н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна ПРАВОВА ОХОРОНА ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	128
Канарик Ю.С., к.ю.н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	130

СЕКЦІЯ 5. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Братко І. В.,
к.ю.н., доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Україна

ПРАВОЗАХИСНИЙ ПІДХІД РАДИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ООН У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ЗМІНИ КЛІМАТУ

Сучасні кліматичні зміни мають глобальний характер та збільшуються у геометричній прогресії протягом останніх десятиліть. Ці зміни потребують посиленої уваги з боку міжнародної спільноти та вимагають вирішення широкого кола проблем, пов'язаних з правами людини.

Паризька кліматична угода 2015 р., що діє з 4 листопада 2016 року, прийнята в рамках виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату і базується на принципі захисту загальноновизнаних прав людини при вирішенні проблем захисту навколишнього середовища. Цей принцип проголошено у Преамбулі Паризької кліматичної угоди 2015 р. як обов'язок держав приймати до уваги їх зобов'язання у сфері прав людини при вирішенні питань зміни клімату [1].

Спеціалізовані установи системи ООН активно проводять політику, спрямовану на уніфікацію зобов'язань держав у сфері захисту навколишнього середовища та запровадження міжнародних стандартів технічного та правового характеру, що у повній мірі стосується питань захисту прав людини. Серед цих інституцій слід виділити діяльність Ради з прав людини ООН (далі РПЛ) та Управління верховного комісара з прав людини (УВКПЛ). Основною задачею, яку поставила перед собою РПЛ, є управління глобальною політикою у сфері зміни клімату, що має підняти вирішення екологічних проблеми на новий рівень. З цією метою РПЛ пропонує застосувати комплексний та системний правозахисний підхід, який дозволить продуктивно формувати державні політики та програми у контексті забезпечення екологічних прав людини, встановлювати принципи та стандарти, що відповідають Загальній декларації прав людини й універсальним угодам та здійснювати моніторинг дотримання державами прав людини у сфері захисту навколишнього середовища [2].

На підставі правозахисного підходу РПЛ застосовує наступні міжнародно-

правові механізми та інструменти впливу на ситуації зі зміною клімату: оперативну та дослідницьку діяльність Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини (УВКПЛ), спеціальні процедури Ради з прав людини, діяльність договірних органів з прав людини, проведення періодичних досліджень з питань впливу екології на права людини, проведення експертизи спеціальними доповідачами з актуальних питань захисту прав людини.

На сьогодні РПЛ у рамках застосування вищезазначених механізмів розглядає дотримання прав людини у контексті виявлення наслідків зміни клімату та їх вплив на окремі категорії населення. До категорій населення планети, що потребують посиленої уваги щодо захисту їх прав, відносяться мігранти (особливо жінки та діти), корені народи, національні меншини, особи з обмеженими можливостями, люди похилого віку. Значну дискусію викликає також питання гендерної нерівності та дискримінації, що розглядається через призму зміни клімату. За свідченням РПЛ та УВКПЛ саме на ці категорії населення наслідки зміни клімату впливають особливо негативно.

Правозахисний підхід, що застосовує РПЛ, пропонується державам у якості як керівних положень при реалізації Загальної декларації прав людини та основних універсальних договорів цієї сфери та має наступні ознаки:

- при формуванні політики та програм розвитку головною метою має бути забезпечення прав людини;

- повинні бути визначені правовласники та їх права, а також ті, хто несе зобов'язання щодо виконання цих прав, щоб домогтися зміцнення спроможності правовласників заявляти про свої вимоги та здатність відповідальних осіб виконувати свої зобов'язання;

- принципи та стандарти, що випливають із міжнародного права в галузі прав людини, повинні бути основою для всіх політичних курсів та програм державного розвитку і виконуватись всіх етапах процесу розвитку суспільства [2].

До 21-ї Конференції сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату УВКПЛ представило подання, у якому окреслено 10 ключових правозахисних зобов'язань держав, бізнесу та інших учасників, які несуть відповідальність за зміну клімату, а саме:

- пом'якшити наслідки зміни клімату та запобігти його негативному впливу на права людини;

- забезпечити для всіх людей можливість пристосуватися до зміни клімату;

- забезпечити підзвітність та ефективні засоби правового захисту щодо випадків заподіяння шкоди правам людини внаслідок зміни клімату;

- мобілізувати максимально можливий обсяг наявних ресурсів для забезпечення сталого розвитку з урахуванням прав людини;
- співпрацювати на міжнародному рівні;
- забезпечити неупередженість заходів, пов'язаних із зміною клімату;
- гарантувати загальне користування результатами наукового прогресу та їх практичного застосування;
- захищати права людини при настанні негативних наслідків недобросовісної підприємницької діяльності;
- гарантувати рівність та досягнення недискримінації, що означає зобов'язання держав не поглиблювати нерівність всередині держави та між державами, що включає права корінних народів, забезпечення гендерної рівності, прав дітей, людей похилого віку, національних меншин, мігрантів та інших осіб, що знаходяться у вразливому становищі;
- забезпечити повноцінне поінформування та участь громадськості у вирішенні проблем зміни клімату [3].

Спеціальні процедури, що застосовуються Управлінням Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини (УВКПЛ) застосовуються з 2008 року і являють собою наступні інструменти співробітництва з державами:

- комунікація з державними органами у випадку виявлення порушення прав людини або наявності побоювання щодо негативних наслідків зміни клімату на вразливі групи населення, через повідомлення державам та іншим сторонам інформації про ситуацію;
- здійснення візитів до країн та моніторинг ситуації із захистом прав людини у контексті зміни клімату;
- участь у розробці міжнародних стандартів у галузі прав людини з врахуванням ситуації зі зміною клімату;
- участь в інформаційно-пропагандистській діяльності, що має на меті підвищення обізнаності громадськості;
- надання рекомендації щодо технічного співробітництва та координації міжнародної технічної допомоги при вирішенні проблем зміни клімату у контексті захисту прав людини [4].

Застосування потенціалу договірних органів у вирішенні проблем захисту навколишнього середовища та зміни клімату здійснюється через комітети незалежних експертів, діяльність яких спрямовано на моніторинг виконання основних міжнародних угод з прав людини. На сьогодні існують десять договірних органів з прав людини, що складаються з фахівців, які мають визнану компетентність у галузі прав людини, члени яких висуваються та обираються державами-учасницями на чотири роки [5]. Фактично основною функцією

договірних органів є забезпечення зворотного зв'язку та моніторинг подій та проблем, пов'язаних з порушенням прав людини, аналіз реального стану виконання державами угод цієї сфери міжнародних відносин та допомога державам у подоланні соціальних викликів.

У рамках діяльності УВКПЛ починаючи з 2015 року щорічно проводиться панельні дискусії РПЛ, пов'язані із зміною клімату. В останні роки розглядалися наступні тематики: зміна клімату та права дитини; права людини, зміна клімату та мобільність населення; зміна клімату та ефективне здійснення права на здоров'я; боротьба зі зміною клімату з урахуванням гендерного аспекту; вплив зміни клімату на права людей з обмеженими можливостями. При цьому зміна клімату та навколишнє середовище розглядається як взаємопов'язані компоненти захисту прав людини [6].

В окремих випадках РПЛ практикує проведення вузькопрофільних досліджень через надання мандату спеціальним доповідачам. Приміром, тематики щодо впливу небезпечних речовин на життя людей проводиться з 1995 року за таким спеціальним мандатом [7]. На сьогодні вплив на людей безлічі шкідливих речовин без їхньої попередньої поінформованої згоди залишається актуальною і надалі.

Висновки.

РПЛ бачить свою роль у просуванні правозахисного підходу у боротьбі із зміною клімату як невід'ємний компонент захисту прав людини. Багаторівнева та комплексна система спостереження та моніторингу за правами людини у контексті захисту навколишнього середовища здійснюється Радою з прав людини та УВКПЛ за допомогою міжнародно-правових механізмів та різноманітних інструментів співробітництва, які забезпечують правозахисний підхід вирішення проблем із зміною клімату. Результати такої діяльності позначаються на встановленні міжнародних стандартів у сфері прав людини, які пов'язані з наслідками зміни клімату та спрямовані на пом'якшення цих наслідків.

Список використаної літератури:

1. Паризька угода. // Сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text
2. The impacts of climate change on the effective enjoyment of human rights // Сайт UNHR, URL: <https://www.ohchr.org/ru/climate-change/impacts-climate-change-effective-enjoyment-human-rights>
3. Understanding Human Rights and Climate Change // Сайт UNHR, URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ClimateChange/COP21.pdf>
4. Special procedures of the Human Rights Council // Сайт UNHR, URL: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures-human-rights-council>

5. Treaty bodies. // Сайт UNHR, URL: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies>
6. Climate change and environment // Сайт UNHR URL: <https://www.ohchr.org/en/topic/climate-change-and-environment>
7. Special Rapporteur on toxics and human rights // Сайт UNHR, URL: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-toxics-and-human-rights>

Горіславська Інна,
к.ю.н., доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Україна

ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ГАЛУЗІ ГЕННОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

Науково-технічний прогрес та поширення новітніх технологій, а також сфери їх застосування створюють підґрунтя для визнання біологічної безпеки при поводженні з генетично-модифікованими організмами визначальним фактором у формуванні відповідного правового забезпечення. Актуалізація проявляється у посиленні процесу зростання інвестицій у розвиток генної інженерії, який є неможливим без створення ефективної моделі захисту прав інтелектуальної власності.

Генна інженерія використовується в медицині, дослідженнях на тваринах, розробці вакцин, створенні трансгенних організмів та експериментах з генною терапією для різних медичних застосувань. Права інтелектуальної власності науковців найчастіше охороняються шляхом реєстрації торгової марки, комерційної таємниці чи патентування.

Одним з важливих положень авторського права, точніше, передбачених законодавством винятків із нього, є юридичні доктрини добросовісного використання («fair use»), яка передбачає можливість законного вільного використання або відтворення матеріалу без дозволу авторів чи інших власників авторського права та без обмеження їхніх інтересів для сприяння суспільному прогресу. На сьогоднішній день для генної інженерії актуальні наступні різновиди юридичної доктрини добросовісного використання: 1) fair, Reasonable and Non-Discriminatory (FRAND) licensing (розумні та недискримінаційні умови (RAND), також відомі як справедливі, розумні та недискримінаційні умови (FRAND)) означають добровільне зобов'язання щодо ліцензування, яке організації зі стандартів часто вимагають від власника права інтелектуальної власності (як правило, патенту). Це є або може стати важливим для застосування міжнародного стандарту